

ССРЭ-ийн Дээдэ Сөвдийн Президиумуун Дарга **А. ГРОМЫКО**.
ССРЭ-ийн Дээдэ Сөвдийн Президиумуун Секретарь **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ**.
Москва, Кремль. 1986 чыдын аюль 3.

ШЕНЕЛДЕ СОРТТАР ӨСТҮРҮЛГЕЗИ

2-ги арын. 1986 ч. июль 18

Хамааты камгалалы БАЖЫҢГА ЧҮНҮ КЫЛЫРЫЛ?

Партия, казак хамааты камгалалы (ХК) органдары мурунку күнүгө болгон хөй-ниги ужурусуздукту улут сорулгалары салып турар: тайбың үдө чурттуу тилин дайынын дайынчы чепсек-херекселин хоразында үзгүлө камгаларында белетке ажилын доктаамал чорудар. Бир эвес дайын халал келеш, кижилерин база үдө ажил-айымын объектилерин узуу-каар дайынчы чепсекти ажил-айы берген джик, чүңү кан-каарыл? Кыска суусузда, бир дугарында, чурттуу чонун камгалар. Кайнар? Кижилер бургуу эңгө бөдүрүндө эгелеш белетке алган камгалал келешти турар, кижилерин айыл чок, камгалал чепселин чорудар (ымдык чепселин баш узур белеткегинен, дүрүм баулар деритинген турар ужурулуг).

Күш-ажычтын коллектив, чурттуу камгалал чорудар, бот-хуула камгалалы келеш, ХК-нын дүрүмдөрүн ык билген турары эргекчө чугула.

Совет эрге-чатырманын баштайгы дүрүмдөрүнө В. И. Ленин муну айткан: «Кижилер төрөлгөнгөн бир дугар бурдуручу жүзү — ажилчы, күш-ажыч кижилер. Бир эвес ол чурттуу-ла чорудар болза, бир бугу-ле чүрөни камгалал, катан тургузуу ап шылар болза, бир эвес бир ошу камгалал ап шылар болзувуса, айылдык таарышканымыз ол. Владимир Ильичинин ол мерген сөстөрү амыг бол бистин үеисте онза чугула, чурттуу чонун дайын айылдык камгалаларычте дорт утганган.

Өг-бүлө, кижилер бургуу камгалалга белеткегинин шыны оон ХК-нын дүрүмдөрүн кайы хире билдирген. Казмааржик. Дайын халлаанын дугайында мезгил чурттуу камгалал оларын чурттуу баа ажилал турар чепселин айы-биле бээр. Ымдык мезгил алгаш хамааты бургуу чурттуу камгалалы, органдарычте чоруду шыгымы сагмыр, дөлдөт, аймарал болбас болгаш

бот-тускайлаң тода хөдөлүп, бодун, өг-бүлөсүнүн келгүн-нөрин камгалал кеп, чугула херексел-биле дарын халды-рар, хептенер.

Мезгил болган доран радио-приминктерин ымыктыр кыл-дыр ажилал кеп, кижилер бургуу мезгил дигина, нини байдалды билген турар ужурулуг.

Бажыңга (өг-бүлөгө) белет-кел камгал болурул? Бир дугарында, камгалал кепти келер. Радиоактивтик дооуун, херел бажың иштине кирбел-зин дөш соңгаларын, эки-терин дугулар, көкөсөдөрүн дуй тыртат ийикке, азы оларын кидис, брезент хевирлик кылган материал-биле шывар.

Аш-чөм, суг аймаан курал-ыларда аастыг саваларын, полимиле хантарын ажил-лаар. Чижээлээрге, элб, сука-ры, кондир кылгаларын азын кат савалыга ора-зы, целлофан халка сукаш, аастыг сакимчаларга, хааржик-тарга шыгаар. Далган, кру-па, хонг чигир чикетин, савал-нып тектуу бээр чепселин ийи, үш кат хантарга урар. Ычаар белеткегин аш-чөм удуу хемчээлди хааржикка шыгаарлаа, ошунинге кыл-дын картон савалын азы келбикчи чадар, ажим дугу-ларда баа ымыг материал-ды-биле көчөй аарк шугал баадыр. Эт, үс, колбаса, балык чикетик чепселин соо-дуктуу шыгаар. Ак саржа, маргарин, эри берил болур үстөрүн акыс дугалыг демир саваларга, а нозаны ыш азы шугай хааржиктарга шыгаар. Оларга баа-ла целлофан, кат саваларын, келбикчи ажиллаар. Ычаар белеткегин аш-чөм суккан хааржик, соодукчуу брезент-биле азы кылган пөс-биле шып каар.

Суг кураларын, ижер суг-ту термостат, графинерте, демир-хууларга, а тууар сугу-на вагина бези шыгаар бол-лур. Ол бугуң акын так дугулар, а вагина келбикчи-биле дугулар. Суг кураларын камнаары-биле бир кижиге онаштыр хонукта 3-тен

5 литр хемчээлди доктадып аар.

Эң чугула эм, медицина херекселин база белетке алыр. Аарын туралар кийил турган ол-ла эмиерин аил алыр.

Өрткө удуу белетке ажил-чын чорудар. Соңга көзө-нүн шыларын ак доу-биле бузуур азы чугай-биле дуй чаар. Номнарын, пөс хепселин болгон кымычал чүлөдөрүн шкафе, хааржиктарга, чепол-дыне сугар. Бенин, керосин болгон оон-лаа өскө частыр бугу-мелдерин бажыңдан үлдүрер.

Илөк болгон даштыкы хеп-чө кичээлге салыры чугула. Бажыңда бар калк-хептерден плаштарын, резинаны, хлор-винилдик материалдардан аааран эгинге салыр хептер-ин, ол шыканы кымык, кыл-ын хептерин, кылган драпан аа-раан костюму, курткаларын, спортту хептерин, резин са-погтарын, галоштарын, хон сапожиктерин ажиллаар. Хол кепки камгалалары-биле хол хавыңы калдыкында-лаа кел-дер. Башка калашондарын, кылган аржыларын, бөрт-чөтөрүн азы шигеткеден, кле-сикадан баш узур аааран бөрттерин ажиллаар. Хеп бур-гуу ойбак эвес, сөмүт берген чөк болгон курган болур ужурулуг. Келин аарк турган хон ай-аппел тонгар, өскө-лөжик чепселин хемчээл доран алыр.

Аш-чөмдүн, аптеканын, хептин шыгааткан чепи өг-бүлөнүн келгүн бургуу билген турар.

Хамааты камгалалынын органдарын мезгил үгөн доран, ажилла-лаа, бажыңга-лаа турган, эң чугула дөш чүлөдөргө кашагай болуу, массалык хоранышымын чепселин камгалаларын хемчелерин доран алыр. Оларын үзгиле баа шынар-лыг күсөткөнгөнгөн кижилер чиларин болгон матери-алдыг когарал эвеш болур.

А. САГАЛКОВ.
Тыва АССР-нин ХК штабын начальнигинин пропаганда талаамы-биле дуздак-чымы.

РОБОТТАР БУДУРУЛГЕЗИ

ПЕКИН. Ляонин провинция-зынын административтик тө-лү — Шеньян хоорайдан ырак эвеште улуттур роботтарынын ийиги, үшкү салгалынын бу-дурүлгезин кылтып эгелээр чаа будурүлгө чепселин тузуун Кылатта бир дугуар чоруга берген. Ол будурүлгези 1988 чылда ажиллаа кийиркени соонда Кылатка робот будур-тер техникумин баазасы улам өсөр. Чоожу үдө ол коллек-тивтик мурунда салдыган кол сорула болза, роботтар-нын шенелдизин чорудары болгон оларын ажиллаары болуп турар.

ЧҮЪК СӨӨТҮЛГЕЗИ ШАПКЫНЧААН

ПНОМПЕНЬ. Эрткен чыл-дын бирги чартымы-биле дең-нөргө Кампунинга чүк сөөр-түлгези 11 хууга өскөн болуп турар. Республиканын тран-спортунуң бүтү хевирлери-биле 220 муң тонна чүкүтү сөөр-ткен.

Транспортун хөжүлдөзү чурттуу катан тургустуу-ган экономикага баа уулу салдырып чедирип турар. Ылангыя көдө чепселин хоорайке сир сөөртүлгези дүргөн темпиги болуп бар чылдар. А хоорайдан суурларын чурт-тачы чоңууга улуттур бараан-нарын саваларын хемчээл утгалган. Улусу эрге-чатыр-ганын бирги чепселин кижилер сипал турары кичээл күрүнө болгон кооперация салымын хөжөүлгө ол бүр-үн херечилеп турар. Дашты-кыже үндүр сөөртүр чүкүтер-ин хемчээл өскөн. Ылангыя кичүк, ыш материалдарын үнелгил сорттары шыккан Пном-пенянык болгон Кампунго-мань салыг порттарына апар-лып чедирип турар улуттур бараанарына чатырлары күйү-биле дүлөп ап турар.

БИРГИ ДОМНА СУУГУЗУ

ДЕЛИ. Индияны чөп эриктинде Алдра-Прадеш штатта Совет Эвелединия ду-дазы-биле туулур турар Висак-халатанын металлургия за-водунун бирги домна суугу-зун тузуу доостурун кы-рында келген. Ол завод кол-лективтик дериелеринин чуртун ийи дуздаа монжатап алган. Муруну Азияда эң улут

дөш ишкери 3200 кубометр домна ол болуп турар. Бот-лазы-биле адырнын чаа чед-лишкенирин оң төлөвиле-динде кирген. Домна буду-рүлгезинин чорудулгези до-лузу-биле автоматтыр. За-водтун бирги ээлчээ 1988 чылда ажиллаа кийирени планнал турар.

Кара металлургияда совет-индий кады ажилламыга үжөн чылдар дургузула хө-жүп турар. СССР-нин киржил-диз-биле туткан Бхиладе болгон Божорада заводар-нын үлүгүн Индияда шукун кулуп турар канын 35 хуузу онаажып турар.

Таиландын порттарына барып турар совет корабл-дериң салы өскөн. Чылды-на ол чурттуу сугуларын СССР-нин туугун киниктен 250 кире суано чоруп турар. Олар ийи миллион тонна чы-гам чүкүтү сөөрткен.

(СЭТА).

ДУШКУУРЛУГ ЧОРУКТУ КУШТЕЛДИРБИШААН

НЬЮ-ЙОРК. Тускай догу-наа ол араб күрөңгө удуу айымалыг чаа шегер чөңгө-зин белеткевишаан, америк дайымаарактар Ливиянык эриктинде душкуурулук бай-далды күштедирип турар.

Администрациянын албан дөзүлүп төлөзөкчелеринин мезгил барымындаан Эп-би-си телекомпаниянык дыйна-каны-биле алмга, сөөлү каш негелде АКШ-тын шегер-ла-лай күштөрүн дайынчы ко-раблери Ливиянык эриктен ирак эвеште шегеринг тактиктик өөредилгелерин эр-тирп турар. Палуба ужу-р чүлүтүн шүргөдөкчелери Сидра мугулдуртун кырында аагар дөлтөмөригө оон Лив-ия-биле кызыгарындаан 40-не миль берге чөңгөзүлгө ужу-душкунары-биле кызыгар-Америк командыла ол так

СОФИЯ. «Уран чүлү — улуттар аразына тайбың болгон аймарал дөш» деп кийгырынгын алаа-биле Вар-нада делегейини балет хонжу-руу ажилтынган. Кара да-лайн кымында ол болгон хоорайда делегейини 27 чур-тарында 150 ажил ажил ар-тистер Америкадан, Африка-дан, Азиядан болгон Европа-дан келген. Варнада он ий-ги удаа эртип турар ол бур-а-лыг конкурстун жоризин СССР-нин улуттун артзы, ССР Эвелединия Улут театры-н кол балетмейстеры про-фессор Юрий Григорович баштап турар.

БЕРЛИН. Ростокта доос-туп турар «Кижилер болгон далай» деп ири фестивал-нын тилектерин тодарткан. гая. Венг ыраажы кыс Юля Посташи кол шаңдалыг чаа-ла алган. 21 чурттарын ар-тистер кийришкен ол конку-рса совет ыраажы Игорь Фо-мин ийиги чепин алган. Ол фестивал ам он удаа эртенге ол. Анча 16 ырлары эң баш-тай күсөткен. Олар Росток-тун сценаларына күсөткен чогаалар шыккан баа-ла кижини далайга ытыкшылын, оон чатырга чок кучуктуу, да-лайжыларын, кады-берге ажилынын дугайында болуп турар. Ук фестивал бүтү ыраажыларын болгон музы-ка коллективтерин байыр-лыг хонсөткө биле доозулган.

КАРШАА. Вильявала «Ла-воник» паргылга ажилтанган чепселин делегейин оон ор-ганизациялары дийини беш чүс амыг сорттарында тур-гускан «Болла чепселин-биле ажилган. Эрте-бурунун чепселин өстүр чепселин, ак, са-рыг, кымыл-хүрөп, илчеп кы-

мы болгон оон-лаа амыг өң-нөрдү чепселин чыгынган. Чепселин амыг-агы хеп-вирлери тергик эки билер кижилер бени маада хонжу-гал чок артпаан. Чепселин өстүренин олгон ону ажаа-рынын дугайында тускай ли-тератураны база ыла салып турар. Ук делегей чепселин савары-биле доостур болгон оон кирген оруданы наймы-ладдыг урулар калдыкыла-зын фондусуне шилчирер.

МАДРИД. Испаниянык Хи-хон хоорайга эркен делегейин кийи фести-валыга режиссер Миха-ил Баласкуту тургуска-ны «Дыка-ла амыг чораян-бис» деп уран-чепселин амыг-ге делегей жоризин тускай шаңалын тыыккан. Амык-тарын амыралынын бол-гон оларын ажил-ажынын дугайында көргүсөн ол кон-курса 13 чурттарын кино-чурттары кирген, оон аразы-нда Испаниянык, Совет Эвеле-диния, Каттыккан Штаттар-нын, Франциянык, Венгриянык болгон Румыниянык кинома-тографтеринин ажилдары бар. Польшанык болгон Че-хословакиянык кино режис-серларынын ажилдарын баа алаа шаңкалаа.

КАБУЛ. Афган кинема-тографист Вази Латифте даш-тык чурттар-биле наймарал-дык болгон культура хары-зааларын совет ниятселдер эвелединин хуудул дипло-мун Кабулда Совет эртенги болгон культураны бажың-кы байырыг байдалга ты-ыккан. Сурагыл режиссер документалдык болгон уран-чепселин азын кам фильмерия тургускан, ол чонга удуу бау-

чуртунуң үзгиле-ле кижилер хон чок чатырмачылар-нын аажылашымын болгон оларын саттыкычы мурууа сойгалаа, ажилчы хонжуу аар-берге амыралын көргүзүп келген. Апрель революция-нын соонда ол Афганистан биле СССР-нин аразына культура харылааларын бы-житлаарына хөй үлүгү кий-рен, «Кабулда кинг чай» деп киносу совет кинематографис-тер-биле кады тырттырган.

АДИС-АБЕБА. Амык чур-кулар, сукудурлар, хем-жүкүлөр Эфиопиянык уруу чаа мастерлерин озуруула-да кирген. 54 амык оолдар болгон урууларга Ади-Аб-баның уран чүл болгон му-зыка школаларын доозу-чүлериң дипломатиян ты-ыккан.

— Силерин мурунураа харысалгалыг болгон ата-дулут сорула тургустуу тур-лур. Ол чүл дөргө, уруу чүлүд ажилчы хонжуу баулут байлаа кылдыр барыламы-ры. Ол уру өөредилгезинин социалист системанын чар-масын келээр болур ужу-луг—деп, культура министр Гирма Йильма чүе чугалаа турар, доозукчуларга чааган.

Уран чүл чогадылазын доостуу дугайында Эфи-опия Улут-демократия Респу-бликанык конституциянын ам чугалаа турар төлөм-дөсүнүн бир чүлүдө айт-кан. Чурттуу улустарын аразына культуру солтуу-шкы калбарырга болгон ниятсел иштине массалык организациаларын ролон бе-дирчеге Эфиопиянык ажил-чин партиязы чугула кичээ-гейин утгалдырар.

(СЭТА).

«ХОСТАЛГА» БОЛГАН ООҢ АЗЫРАНДЫ ХАРЫ ООЛДАРЫ

Күш дөзгөриг тактиказын болгон чепселин ыт чок кы-жанышымын Ливияга ха-маарыштыр чурттуушаан, Ва-шингтон канды-лаа үдө чөң-гөзөшкөндө элчегил хал-лашымычте киреринге болон болуп турар.

НЕОНАЦИСТЕР ЧЫЫЖЫ

САН-ФРАНСИССКО. СЭТА-нык корреспондентиз Юрий Устименкоун дамчыканы болза: «Ерейлерге, кара хеп-тилерге, өскө сөөк кижилерге дайын чарлааш, чурттуу соң-гу-барын талазын «ак бас-тич» шилчирер күзөлгө АКШ-тын келергей барын үзөлдү бөлүктөри илереп туралар. Американын беш штаттары — Вашингтон, Ва-шопинг, Айдахо, Монтана бол-гон Орегон — бүтү Америка-же шал-халал киреринге планлар болулар. Хейден-Лейк (Айдахо штат) хоорайга АКШ-тын чамалык районна-рында, Канададан болгон Барын Европанын чурт-та-рыдан келген аны-буру өө-жөк неонацисттерин чымыг доозулган соонда «Арий на-циялар» дээр фашист органи-зациянын фюрери Ричард Бат-лер ымыг мезгелдеди кылган.

Кежилер амыш чуруп каан кас демектиг ак бас-көстүр турар туралына хаа-лаларын мурунда холулаа автоматтарды кижилер ша-шындыгы чогу конуң турган-ган. Анаа «Арийлерини де-лелет конгресс» болуп эртенге. «Чүлө ак хептилерге» деп каан бижитки чатырга Иисус Христусун хурунунин пасто-ру, ку-каус-клариянык баш-тыларын бирээ Томас Робб дээр телекамере му-рунуга чүлүрүп турган: «Бис-тин сорулгалары — бугу кара, сарыг, кымыл кештиг, бугу өй-нүт кештигелери доозулу-лаа узуулар. Каным-даа эпте-лжиге турбас ужурулуг. Туту-рушкунга кымыл-даа албас бис. Чүлө амыг расанын тө-лөзөкчелери чурттар эрге-лиг».

Неонацисттерин калчаа-лыг, бужар-баш үлөдөжиге-рин хөй-ниги калбаа-биле бу-руу шаркан.

СЭТА-нын фотохроникам.

АСПИРАНТУРАЛАР САНЫ ӨСКӨН

ПЕКИН. Эртмен каадрларын белет-келсин саймаралгайылар сорула-биле Күр-нун Күрне чүгөлди Кылатка аспирантуралар санын өстүрер дугайында шин-тир хуулаң алган. Ол шинтир баулар Күр-нун 33 адыл өөредилге чепселин чы-ныгы аспирантураларын тургузар деп турар. Олар келер беш чылда 180 муң бе-дик мергелдизиг тускай эртенгилерин

(СЭТА).

ЧУРТТУҢ ШӨЛДЕРИНДЕ

О СТАВРОПОЛЬ. Крайнын механизаторлары миллион гек-тар чепселин таразын ажаан алган. Кол тараа культуура-зын — күзүн чашкан кымы-ла-стың барык чартык кезиниң дугууун ажаан алган. Каспий чогуунуң Левокумск, Аргирск, Нефтекумск болгон өскө-лаа районнарың колхоз-тары болгон совхозтары ажаан алышымын барык дооскан. Амыг үдө ажаан

ЭЗИРИК КИЖИ

адымын Кубань чогуунда болгон даг эдектери чепселин туукутун.

О САРАТОВ. Областың та-раажылары чашканын хун-тер бооп турда чаа дугутту ажаан ап эгелеш. Керээлг коллективтерин бир деминг ажиллаа агаар-боладуу байдалы шалтык катпаан. Болганга ол-бо талааларында шөлдөриң дугуу деп-дески эвеш-даа болза, ажаан алыш-

ЭЗИРИК КИЖИ

кыл организастыг чоруп турар.

О ОРДЖОНИКИЗЕ. Соң-гу Остепинин хову болгон даг эдөнде районнарың ажил-айылары нинитинг немелде чепселин кураларын тургу-зари-биле кукурузаның ийиги таргалыгын эгелеш, Бригада керээл-биле ажилал турар механизастаа комплекстер 30 муң гектар сугаттыг шөлдө-ри белеткени.

ЭЗИРИК КИЖИ

О ОРДЖОНИКИЗЕ. Соң-гу Остепинин хову болгон даг эдөнде районнарың ажил-айылары нинитинг немелде чепселин кураларын тургу-зари-биле кукурузаның ийиги таргалыгын эгелеш, Бригада керээл-биле ажилал турар механизастаа комплекстер 30 муң гектар сугаттыг шөлдө-ри белеткени.

АРАГА ИШЕС ЧОРУК — АМЫДЫРАЛДЫҢ НЕГЕЛДЕЗИ

Арагалаашкыга болгон ал-когониаме удуу демиселди чорудуп турарын арага ишес чорук дөш демисел ниятсел-дин ларганы Оюноол Олар бижээ. Ук ниятсел арагын калдыкшыга хоразын дугайында лекция, бөсөлар-ын дыка хөйү кылган. Ол ажилта партия, совет, проф-ессор болгон комсомол ажилдакчыларын, хөй-ниги-челерин, эмчелерин хаара туткан.

Ол ымыкш уй районун де-миселде практиктик хем-челерин база боттандырып турар. Арага ижил алгаш ку-дучууга, хөй-ниги чепселин көсүтүр, ээртир суксуларын боттары белеткээр кижилерге ыныгын хемчегин онап турар. Ол бүтү ажилдарын түнө-лөп көсү болуп турарын эр-тир база сөткөл ханышыгы-биле бижээ.

Устепин авторун чатыс чөп чуртуу Түктүр-Кулак Монгуш арагалаашкыга удуу демиселди нинитин-биле дет-ки турар. Ычалаа-даа ав-торун кийирп турар хөй са-ныг савалдарында чөпшө-р-жип болбас хире чүлөдөр бар. Оларын чамдыгын сайга-рытаалылар.

Автор арагын ижер хөрү-вас, эки культурулук ижер кыл-дыр өөредил деп санаалат ту-лар. Манас сугарыг эми Ф. Угловтун ымыг сөстөрү-биле харылаар алаар: «Арагын культурулук ижер дээрге культурулук хуланнаары, культурулук теинер дээр-дир». Шынар-ла ымыг, Арага — хо-ран-дыр, ында кижинин ха-

ЭЗИРИК КИЖИ

коголиаме удуу демиселди чорудуп турарын арага ишес чорук дөш демисел ниятсел-дин ларганы Оюноол Олар бижээ. Ук ниятсел арагын калдыкшыга хоразын дугайында лекция, бөсөлар-ын дыка хөйү кылган. Ол ажилта партия, совет, проф-ессор болгон комсомол ажилдакчыларын, хөй-ниги-челерин, эмчелерин хаара туткан.

Ол ымыкш уй районун де-миселде практиктик хем-челерин база боттандырып турар. Арага ижил алгаш ку-дучууга, хөй-ниги чепселин көсүтүр, ээртир суксуларын боттары белеткээр кижилерге ыныгын хемчегин онап турар. Ол бүтү ажилдарын түнө-лөп көсү болуп турарын эр-тир база сөткөл ханышыгы-биле бижээ.

Устепин авторун чатыс чөп чуртуу Түктүр-Кулак Монгуш арагалаашкыга удуу демиселди нинитин-биле дет-ки турар. Ычалаа-даа ав-торун кийирп турар хөй са-ныг савалдарында чөпшө-р-жип болбас хире чүлөдөр бар. Оларын чамдыгын сайга-рытаалылар.

Автор арагын ижер хөрү-вас, эки культурулук ижер кыл-дыр өөредил деп санаалат ту-лар. Манас сугарыг эми Ф. Угловтун ымыг сөстөрү-биле харылаар алаар: «Арагын культурулук ижер дээрге культурулук хуланнаары, культурулук теинер дээр-дир». Шынар-ла ымыг, Арага — хо-ран-дыр, ында кижинин ха-

ЭЗИРИК КИЖИ

коголиаме удуу демиселди чорудуп турарын арага ишес чорук дөш демисел ниятсел-дин ларганы Оюноол Олар бижээ. Ук ниятсел арагын калдыкшыга хоразын дугайында лекция, бөсөлар-ын дыка хөйү кылган. Ол ажилта партия, совет, проф-ессор болгон комсомол ажилдакчыларын, хөй-ниги-челерин, эмчелерин хаара туткан.

Ол ымыкш уй районун де-миселде практиктик хем-челерин база боттандырып турар. Арага ижил алгаш ку-дучууга, хөй-ниги чепселин көсүтүр, ээртир суксуларын боттары белеткээр кижилерге ыныгын хемчегин онап турар. Ол бүтү ажилдарын түнө-лөп көсү болуп турарын эр-тир база сөткөл ханышыгы-биле бижээ.

Устепин авторун чатыс чөп чуртуу Түктүр-Кулак Монгуш арагалаашкыга удуу демиселди нинитин-биле дет-ки турар. Ычалаа-даа ав-торун кийирп турар хөй са-ныг савалдарында чөпшө-р-жип болбас хире чүлөдөр бар. Оларын чамдыгын сайга-рытаалылар.

Автор арагын ижер хөрү-вас, эки культурулук ижер кыл-дыр өөредил деп санаалат ту-лар. Манас сугарыг эми Ф. Угловтун ымыг сөстөрү-биле харылаар алаар: «Арагын культурулук ижер дээрге культурулук хуланнаары, культурулук теинер дээр-дир». Шынар-ла ымыг, Арага — хо-ран-дыр, ында кижинин ха-

ЭЗИРИК КИЖИ

коголиаме удуу демиселди чорудуп турарын арага ишес чорук дөш демисел ниятсел-дин ларганы Оюноол Олар бижээ. Ук ниятсел арагын калдыкшыга хоразын дугайында лекция, бөсөлар-ын дыка хөйү кылган. Ол ажилта партия, совет, проф-ессор болгон комсомол ажилдакчыларын, хөй-ниги-челерин, эмчелерин хаара туткан.

Ол ымыкш уй районун де-миселде практиктик хем-челерин база боттандырып турар. Арага ижил алгаш ку-дучууга, хөй-ниги чепселин көсүтүр, ээртир суксуларын боттары белеткээр кижилерге ыныгын хемчегин онап турар. Ол бүтү ажилдарын түнө-лөп көсү болуп турарын эр-тир база сөткөл ханышыгы-биле бижээ.

Устепин авторун чатыс чөп чуртуу Түктүр-Кулак Монгуш арагалаашкыга удуу демиселди нинитин-биле дет-ки турар. Ычалаа-даа ав-торун кийирп турар хөй са-ныг савалдарында чөпшө-р-жип болбас хире чүлөдөр бар. Оларын чамдыгын сайга-рытаалылар.

Автор арагын ижер хөрү-вас, эки культурулук ижер кыл-дыр өөредил деп санаалат ту-лар. Манас сугарыг эми Ф. Угловтун ымыг сөстөрү-биле харылаар алаар: «Арагын культурулук ижер дээрге культурулук хуланнаары, культурулук теинер дээр-дир». Шынар-ла ымыг, Арага — хо-ран-дыр, ында кижинин ха-

ЭЗИРИК КИЖИ

коголиаме удуу демиселди чорудуп турарын

